

ІСТОРІЯ УКРАЇНСЬКОЇ КУЛЬТУРИ: ВІД СЕРЕДНЬОВІЧЧЯ ДО ПОЧАТКУ НОВІТНЬОЇ ДОБИ

ПРОГРАМА КУРСУ ЗА ВИБОРОМ ДЛЯ ПРОФІЛЬНИХ КЛАСІВ СУСПІЛЬНО-ГУМАНІТАРНОГО НАПРЯМУ

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Програму розроблено на базі Закону України «Про загальну середню освіту», основних положень Концепції загальної середньої освіти (12-річна школа) та Концепції профільного навчання в старшій школі. Програма передбачає викладання курсу за вибором в 10–11 класах суспільно-гуманітарного профілю. Курс розрахований на 70 годин (по 35 у 10-му та 11-му класах). Зміст програми дібраний так, щоб висвітлити явища й процеси української культури в системних взаємозв'язках та розвитку, що досягається завдяки дотриманню історико-хронологічного принципу.

Основною одиницею програми є не окремий урок, а навчальна тема, що дає змогу зацентрувати увагу на найголовніших проблемах у змісті курсу.

Зміст навчальної програми «Історія української культури: від Середньовіччя до початку Новітньої доби» відповідає Державному стандарту базової та повної загальної середньої освіти в галузі «Суспільствознавство».

Основна мета курсу полягає у формуванні національно свідомої, духовно багатішої особистості, здатної сприймати українську культурну спадщину окресленої доби в усьому її розмаїтті (у різних стилевих течіях та жанрах, у розмаїтті форм та напрямків), інтерпретувати найвизначніші мистецькі твори в історичному контексті та з погляду історичної перспективи, оцінювати їх як надбання світової культури.

Відповідно до поставленої мети передбачено реалізувати низку спеціальних завдань:

- сформувати широку полікультурну ерудованість старших школярів, цілісність їх світобачення;
- формувати в них уміння аналізувати, інтерпретувати та оцінювати культурні явища різних епох, мистецькі твори різних стилів, жанрів і форм;
- збагачувати емоційно-естетичний досвід учнів, формувати культуру почуттів, особистісно-позитивне ставлення до мистецьких цінностей;
- навчити їх оперувати культурологічними та мистецькознавчими поняттями й термінами;

- формувати розуміння зв'язків мистецтва з природним, соціальним і культурним середовищем життєдіяльності людини, усвідомлення власної причетності до художніх традицій свого народу з одночасним розумінням особливостей інших національних картин світу.

Крім того, вивчення курсу дає змогу втілювати загальнодидактичні завдання:

- плекати в молодих людях любов до рідної землі, національну гідність, бажання примножувати славу України;
- прищеплювати їм загальнолюдські моральні цінності, толерантне ставлення до інших народів і культур;
- розвивати їхню пам'ять, художньо-образне та логічне мислення, творчі здібності, вміння навчатися;
- формувати особистісні якості (естетичний смак, наполегливість, працелюбність, самостійність), критичне мислення, активну позицію майбутніх громадян тощо.

Мета й завдання курсу, а також зміст навчального матеріалу визначають **структуру програми**. Для кожного класу вона складається з:

- 1) орієнтовного розподілу годин протягом року, в якому відведено час на опанування нового матеріалу, а також на узагальнювальні й контрольні уроки;
- 2) переліку навчальних тем та вимог до змісту;
- 3) переліку обов'язкових творів для опрацювання та візуального ряду (пам'яток) для сприйняття й інтерпретації;
- 4) державних вимог до рівня загальноосвітньої підготовки учнів, сформульованих для кожної теми.

Програма передбачає **реалізацію наступних засад**:

- використання досягнень історичної науки, мистецтвознавства, культурології, філософської думки для розкриття ролі культурного життя в історії;
- відбір проблематики з урахуванням того, якою мірою вивчення тих або інших сюжетів може задовольнити потребу учнів в осмисленні проблем сучасності, викликати в них інтерес до суспільно й особисто значимої проблематики.

СТРУКТУРА І ЗМІСТ ПРОГРАМИ

(70 год)

К-сть годин	Назва розділу, теми, основні питання змісту	Вимоги до навчальних досягнень учнів — результатів навчання
1	2	3
10 клас (35 год)		
1	Вступ (1 год)	
Українська культура Ранняго та Розвиненого Середньовіччя (14 год)		
2	Що відомо про давніх слов'ян з історичних джерел. Які східнослов'янські племінні союзи вважають предками українців. За яких обставин, коли виник Київ та яка його роль в утворенні Київської Русі	Учень (учениця): - показує на карті місця створення або місцезнаходження найзначніших культурних пам'яток; - встановлює хронологічну послідовність створення найзначніших культурних пам'яток; - на основі різних джерел інформації: - характеризує умови та особливості розвитку української культури доби; - визначає причини, суть та наслідки основних мистецьких явищ і культурних подій; - розпізнає найзначніші культурні пам'ятки, описує їх, розкриваючи їх значення в українській культурній спадщині; - виявляє архітектурно-стильові та мистецько-стильові відмінності пам'яток різних періодів історії України, особливості літературних творів, відмінності спорудження будівель у містах і селах; - аналізує й оцінює культурні явища різних епох, мистецькі твори різних стилів, жанрів і форм; - характеризує та оцінює діяльність культурних діячів доби, висловлює власне ставлення до них; - порівнює та характеризує повсякденне життя мешканців міста і села, представників різних верств і станових груп населення; - застосовує і пояснює на прикладах культурологічні поняття й терміни
2	Як було організовано суспільство Київської Русі та Галицько-Волинської держави. Чому запровадження християнства як державної релігії визначають як доленосну подію в культурному житті давньоруської держави. Як виникали міста та які особливості їх забудови. Чим давньоруське село відрізнялося від тогочасного міста. Яким було буденне життя русичів. Що мали спільного і чим відрізнялися житла селян і мешканців міст. Яким було вбрання русичів. Які досягнення мали русичі в господарському житті. Обов'язкові твори для опрацювання: «Повчання дітям» Володимира Мономаха. Візуальний ряд (пам'ятки) для сприйняття та інтерпретації: «Родина князя Святослава Ярославича» (мініатюра з «Ізборника» 1073 р.)	
2	Що відомо про розвиток української мови за часів Київської Русі. Які факти свідчать про поширення писемності за доби розквіту Київської Русі. Чого навчали в перших школах. Коли з'явилися і якими були найдавніші книжки. У чому виявлялися початки літературного життя: як розвивалася оригінальна, перекладна література, усна народна творчість. Як і де створювалися літописи. У чому їхня історична та літературна цінність. Обов'язкові твори для опрацювання: «Повість минулих літ», «Слово о полку Ігоревім», Галицько-Волинський літопис, білини Володимирового циклу	
2	Що було характерним для будівництва фортець та міських укріплень. Які споруди започаткували кам'яне храмове та світське будівництво Русі. Якою була забудова Києва за часів Володимира Великого та Ярослава Мудрого. Чому Софійський собор називають перлиною давньоруської архітектури. Чим характеризується містобудування та архітектура доби роздробленості. Топоніміка давньоруських міст на прикладі Києва, Чернігова і Галича. Що таке дитинець, околицне місто, посад, кінець, фортеці-резиденції, довколишні монастирі. Які особливості мала архітектура Галицько-Волинської держави. Ювелірне мистецтво (чернь, скань, фінить, колти тощо). Двір мішанина і боярина. Церковна архітектура: хрестово-купольна система храму, багатостовпні й безстовпні храми, храми-ротонди, в'їзні брами, надбрамні церкви. Монументальний живопис, мозаїка і фреска. Тенденції церковного малярства. Станковий релігійний живопис. Література. Візуальний ряд (пам'ятки) для сприйняття та інтерпретації: Софійський собор у Києві (початок XI ст.), ротонда у Перемишлі (X ст.), Спасо-Преображенський собор у Чернігові (1036 р.), Успенський собор у Володимирі (XII ст.), П'ятницька церква в Чернігові (кінець XII ст.), Борисоглібський і Спаський собори в Чернігові, церква Пантелеймона під Галичем (друга половина XII ст.)	

1	2	3
2	Як візантійська традиція в малярстві впливала на розвиток українського мистецтва. У чому своєрідність монументального мистецтва Київської Русі. У чому виявлялася гуманістична тенденція в давньоруському мистецтві (наближення до античності за оптимізмом, утвердженням творчих можливостей людини, естетично-чуттєвим захопленням красою мистецтва). Передумови виникнення феномена ікони в історії українського мистецтва. Якими пам'ятками іконопису та книжного малярства уславилися доба Київської Русі та Галицько-Волинської держави. <i>Візуальний ряд (пам'ятки) для сприйняття та інтерпретації:</i> мозаїки та фрески Софійського собору, Холмська ікона Богородиці (візантійська традиція, XI ст.), Вишгородська ікона Богородиці (візантійська традиція), ікона Богородиці Печерської з Антонієм та Феодосієм Печерськими (поч. XII ст.), ікони Св. Георгія (XI ст.), Дмитрія Солунського (XII ст.), Бориса і Гліба (XIII ст.), Дорогобузька ікона Богородиці (остання третина XIII ст.), ікони архангелів Михаїла та Гавриїла із церкви Параскеви в Даляві (I пол. XIV ст.), сторінкова мініатюра із зображенням євангеліста Луки з Остромирового Євангелія, мініатюра із зображенням святого Іоанна Златоуста з Перемишльського архієрейського служебника (між 1220 і 1225 роками), рельєфна плита із зображенням вершника, виявлена під час розкопок на території Михайлівського Золотоверхого монастиря в березні 1997 р. (II пол. XI—I пол. XII ст.). <i>Обов'язкові твори для опрацювання:</i> «Повість минулих літ», «Києво-Печерський патерик», «Галицько-волинський літопис»	
2	Узагальнення та систематизація предметних компетентностей	
2	Тематична контрольна робота. Тематичне оцінювання	
Українська культура Пізнього Середньовіччя та початку Ранньої Нової доби (14 год)		
2	У яких умовах розвивалася українська культура у складі Великого князівства Литовського та Польського Королівства. Якою була роль князів та шляхти в розвитку української культури. Які особливості мало буденне життя різних верств українського населення. Що визначало життя українських селян та міщан. Як змінилося життя міст з отриманням магдебурзького права. <i>Обов'язкові твори для опрацювання:</i> «Подорожні записки» (опис Львова) Мартина Груневега, «Щоденник» Еріха Лясоти, «Опис України» Гійома Левассера де Боплана. <i>Візуальний ряд (пам'ятки) для сприйняття та інтерпретації:</i> портрет князя Криштофа Збарзького (20-ті рр. XVII ст.), портрет К.Острозького, портрет Раїни Вишневецької з Олеського музею	<i>Учень (учениця):</i> - показує на карті місця створення або знаходження найзначніших культурних пам'яток; - встановлює хронологічну послідовність створення найзначніших культурних пам'яток; - на основі різних джерел інформації: - характеризує умови та особливості розвитку української культури доби; - визначає причини, суть та наслідки основних мистецьких явищ та культурних подій; - розпізнає найзначніші культурні пам'ятки, описує їх, розкриваючи їх значення в українській культурній спадщині; - виявляє архітектурно-стильові та мистецько-стильові відмінності пам'яток різних періодів історії України, особливості літературних творів, відмінності спорудження будівель у містах і селах;
4	Чим характерний тогочасний період розвитку української мови. Чим уславився Юрій із Дрогобича. З якою подією і чийм іменем пов'язують початок кириличного друкарства. Хто такий Іван Федоров та яка його роль в українському книговидаванні. Як розвивалося українське книговидавання. У яких навчальних закладах здобували освіту тогочасні українці. Чим уславилася Острозька академія. Яке значення в тогочасному шкільництві посідала Львівська братська школа. Яким було навчання у ній.	

1	2	3
	Які тогочасні мовознавчі праці відіграли важливу роль у розвитку українського шкільництва. Візуальний ряд (пам'ятки) для сприйняття та інтерпретації: Пересопницьке Євангеліє (1556 р.), львівський «Апостол» (1574 р.), «Буквар» (1578 р.), Острозька Біблія (1581 р.), «Граматики словенська», «Лексис» Лаврентія Зизанія (1596 р.), «Адельфотес» (1591 р.), «Граматики» Мелетія Смотрицького (1619 р.), «Лексикон славенороський» Памви Беринди (1627 р.). Обов'язкові твори для опрацювання: Статут Львівського братства «Порядок шкільний» (1587 р.), «Вірші на погреб зацного лицаря П.Конашевича-Сагайдачного» К.Саковича	• аналізує й оцінює культурні явища різних епох, мистецькі твори різних стилів, жанрів і форм; • характеризує й оцінює діяльність культурних діячів доби, висловлює ставлення до них; • порівнює та характеризує повсякденне життя мешканців міста й села, представників різних верств і станів груп населення; порівнює суспільну роль різних верств і станів груп населення; • застосовує та пояснює на прикладах культурологічні поняття й терміни
2	Як в українській ренесансній архітектурі поєднано європейський досвід із національними традиціями соціально-політичного та культурного розвитку. Які зміни в забудові міст відбулися з поширенням магдебурзького права. Як використовувалися форми італійського Відродження в житловому будівництві. Які пам'ятки втілюють риси ренесансної світської архітектури. Внутрішні колони. Яким чином досягнення європейського фортифікаційного мистецтва втілено у спорудженні фортець, замків, резиденцій магнатів. Оборонна функція численних храмів (монастирів, церков, костелів, синагог). Які особливості мало будівництво оборонних споруд. Які замки та фортеці репрезентують тогочасне фортифікаційне мистецтво. Як перепліталися ренесансні впливи і традиційні норми українського дерев'яного храмового зодчества на Придніпров'ї, Волині, Поділлі, у Галичині. Візуальний ряд (пам'ятки) для сприйняття та інтерпретації: замки у Луцьку, Мукачевому, Острозі, Меджибожі, фортеці в Хотині, Кам'янці-Подільському, Покровська церква-фортеця в с. Сутківцях, Святогірський (Успенський) монастир-фортеця в с. Зимному на Волині; ансамбль львівських споруд: будівлі на площі Ринок — будинок Корнякта, Чорна кам'яниця; пам'ятки, пов'язані із львівським Успенським братством, — Успенська церква, каплиця Трьох Святителів, вежа Корнякта; костел бенедиктинців; каплиці Боїмів та Кампіанів; центральна площа Жовкви з кафедральним костелом; дерев'яні храмові споруди: церква Собору архангела Михаїла у Волі-Висоцькій поблизу Жовкви і церкви Святої великомучениці Параскеви в Радружі та Різдва Богородиці в Хотинці (обидві на території Польщі), церква Зішестя Святого Духа в Потеличі	
2	Що визначало розвиток образотворчого та декоративно-ужиткового мистецтва доби. Що характерно для розвитку тогочасного малярства та скульптури. Якими пам'ятками іконопису й книжного малярства уславилася доба. Коли з'явилося світське портретне малярство. Із чим пов'язано виникнення гравюри. Які тогочасні графічні пам'ятки є цінними історичними джерелами. Візуальний ряд (пам'ятки) для сприйняття та інтерпретації: ікона Богородиці з Підгородців (кін. XV ст.), ікона Успіння Богородиці Олексія Горошковиця (1547 р.), ікона «Благовіщення» (1579 р.) Федуса із Самбора, знаходилась у церкві в с. Іваничах на Волині,	

1	2	3
	іконостас П'ятницької церкви у Львові (перша половина XVII ст.), портрет короля Стефана Баторія Войцеха Стефановського (1576 р.), портрет сяноцького каштеляна Яна Гербурта, мініатюри Пересопницького Євангелія, гравюри львівського «Апостола», острозького видання «Книги про постування святого Василя Великого», гравюри з книги «Вірші на жалісний погреб шляхетного рицаря Петра Ко-нашевича-Сагайдачного» (1622 р.)	
2	Узагальнення та систематизація предметних компетентностей учнів	
2	Тематична контрольна робота. Тематичне оцінювання	
6	Резерв	
11 клас (35 год)		
Вступ (1 год)		
Українська культура Ранняї Нової доби (14 год)		
2	За яких умов розвивалася культура України. Коли, за яких обставин було утворено Києво-Могилянську академію. Якою була роль Києво-Могилянської академії в тогочасному шкільництві. Чого і як навчали в академії. Періоди піднесення. Київська академія — центр становлення і розвитку української науки та культури. <i>Обов'язкові твори для опрацювання</i>	Учень (учениця): - показує на карті місця створення або знаходження найзначніших культурних пам'яток; - встановлює хронологічну послідовність створення найзначніших культурних пам'яток;
2	Коли та за яких обставин виникла греко-католицька церква. Що визначало її становище в суспільстві у першій половині XVII ст. Яким було становище православної церкви після Берестейської унії 1596 р. У чому полягав суспільний діалог між православною і греко-католицькою церквами в першій половині XVII ст. Чим уславився митрополит Петро Могила. Якими були його заходи з упорядкування церковного життя. Що вирізняло становище православної та греко-католицької церков у II половині XVII—XVIII ст. Шкільний театр, спудейські вистави. Барочна поезія і література, емблематичне мислення. Зв'язок культурних пам'яток мистецтва й будівництва з меценатами. <i>Обов'язкові твори для опрацювання:</i> «Протестация» Йова Борецького, «Тератургима» Афанасія Кальнофойського. <i>Візуальний ряд (пам'ятки) для сприйняття та інтерпретації:</i> портрет Петра Могили на фресці церкви Спаса на Берестові (I пол. XVII ст.)	- на основі різних джерел інформації характеризує умови та особливості розвитку української культури доби; - розпізнає найзначніші культурні пам'ятки, описує їх, розкриваючи їх значення в українській культурній спадщині; - виявляє архітектурно-стильові та мистецько-стильові відмінності пам'яток різних періодів історії України, особливості літературних творів, відмінності спорудження будівель у містах і селах; - аналізує та оцінює культурні явища різних епох, мистецькі твори різних стилів, жанрів і форм;
2	У чому полягали особливості розвитку тогочасної літератури. Козацькі літописи як історичні джерела. Як розвивалися філософські ідеї. Як розвивалося тогочасне книговидання. <i>Обов'язкові твори для опрацювання:</i> Літопис Самійла Величка (1720 р.), «Літопис Самовидця», збірка віршів «Сад божественних пісень», «Байки харківські» Г.Сковороди, київський «Синопис», «Четві-Мінеї» Дмитра Туптала (митрополита Ростовського), драма «Володимир» Феофана Прокоповича. <i>Візуальний ряд (пам'ятки) для сприйняття та інтерпретації:</i> збірка курйозних віршів «Зегар з полузегарком», «Млеко» Івана Величковського	- характеризує та оцінює діяльність культурних діячів доби, висловлює ставлення до них; - порівнює та характеризує повсякденне життя мешканців міста й села, представників різних верств та станових груп населення; - порівнює суспільну роль різних верств і станових груп населення;
2	У чому особливості тогочасної української архітектури та містобудування. Які зміни відбулися в будівництві оборонних споруд у XVII ст. Якої планувальної структури дотримувалися митці під час спорудження мурованих та дерев'яних храмів.	застосовує та пояснює на прикладах культурологічні поняття й терміни

1	2	3
	Які риси характерні для архітектури козацького бароко (складові елементи стилю: давні традиції, дерев'яна архітектура, традиційні тридольні церкви, полкові п'ятидольні церкви, хрещатоподібні плани, ярусні композиції (восьмерик на четверику), архітектура дзвіниць, барочне ліплення, портали, лиштва, пілястри, будівельні впливи сусідніх країн). Які пам'ятки втілюють утвердження національного стилю в конструктивному і художньому рішенні монументальних споруд (Київ, Чернігів, Переяслав). Як у дерев'яному зодчестві виявлялися національні традиції українців. Яких впливів зазнавала архітектура на Лівобережжі, Правобережжі та західноукраїнських землях від другої половини XVIII ст. Візуальний ряд (пам'ятки) для сприйняття та інтерпретації: замки в Збаражі (Тернопільщина), Золочеві та Підгірцях (Львівщина), Троїцький Межиріцький монастир-фортеця поблизу Острога, Миколаївська соборна церква в Ніжині (1658 р.), Троїцька соборна церква Густинського монастиря (1672—1676 рр.), Спасо-Преображенська церква в Ізюмі (1684 р.), Покровська церква у Харкові, собор Різдва Богородиці у Козельці, Георгіївська церква Видубицького монастиря в Києві (1696—1701 рр.), Микільський собор Пустинно-Микільського монастиря у Києві (О.Старцев, І.Мазепа), Боголюбський собор Братського монастиря в Києві (1693—1696 рр.; О.Старцев, І.Мазепа), Троїцький собор Троїцько-Іллінського монастиря в Чернігові (Й.Баптист), собор лубенського Мгарського монастиря (Й.Баптист), Михайлівський Золотоверхий собор у Києві, дзвіниця Софійського монастиря в Києві, брама Заборовського Софійського монастиря (1730-ті рр.; Й.Шедель), дзвіниця Києво-Печерської лаври (1731—1744 рр.; Й.Шедель), Преображенська церква у Великих Сорочинцях (1732 р.), будинок полкової канцелярії в Чернігові (кін. XVII ст.), Вознесенська церква в Березні на Чернігівщині (1759—1761 рр.; О.Шолудько), Троїцька соборна церква в Самарі (Я.Погребняк), Андріївська церква в Києві (Б.Растреллі), Покровська церква в Києві (І.Григорович-Барський), собор Святого Юра у Львові (Б.Меретин), костел монастиря домініканців у Львові (Ян де Вітте), Успенська соборна церква Почаївської лаври (Г.Гофман)	
2	У чому своєрідність розвитку образотворчого мистецтва в I пол. XVII ст. Які нові художні ідеї були характерні для кінця XVII—початку XVIII ст. (розширення жанрового діапазону малярства; створення іконостасів на основі ренесансної конструктивної системи (розкішний фасад палаццо з декоративно збагаченим бароковим доповненням); введення в іконостас нового ряду неділь-п'ятдесятниць; відхід від старої іконописної традиції під впливом європейського живопису, особливо портретного). У чому виявлялося збагачення українського барокового малярства під впливом відповідних художніх явищ Західної Європи. Як втілювалися принципи бароко в іконописі, портретному живописі та графіці. Якими пам'ятками уславилася доба. У чому причина популярності народної картини «Козак Мамай». Візуальний ряд (пам'ятки) для сприйняття та інтерпретації: ікони М.Петраховича з Успенської церкви у Львові, ікона св. Миколая з київської церкви Святого Миколая Набережного, портрети К.Збаразького, руського воеводи Яна Даниловича з колекції замку в Жовкві, невідомого магната у червоній шубі з острозького середовища, батальна картина «Битва під Клушином»,	

1	2	3
	іконостас П'ятницької церкви у Львові (Петрахович), гравюри майстра Іллі до «Требника» Петра Могили, ікона Спаса із церкви Різдва Богородиці в Камені-Каширському, ікона «Зустріч Марії з Єлизаветою» із церкви Покрови Богородиці в Сулимівці на Київщині (30-ті роки XVIII ст.), ікони І.Рутковича, Й.Кондзелевича, ікона Розп'яття з портретом лубенського полковника Леонтія Свічки (кін.XVII ст.), ікона Покрови Богородиці із зображенням Богдана Хмельницького, портрети Михайла Миклашевського, Григорія Гамалії, гравюри Л.Тарасевича для «Києво-Печерського патерика», гравюри І.Щирського, Г.Левицького, ікона Моління з Вознесенської церкви в Березні (близько 1762 р.), портрет Павла Руденка пензля Володимира Боровиковського (1780-ті рр.), скульптурна група святого Юрія Змієборця на фасаді собору святого Юра у Львові (скульптор Й.Пінзель), бучацька ратуша зі скульптурами Й.Пінзеля	
2	Узагальнення та систематизація предметних компетентностей учнів	
2	Тематична контрольна робота. Тематичне оцінювання	
Українська культура XIX—XX ст. (16 год)		
2	Якими були особливості розвитку культури. Які характерні риси національного та соціального становища українців у складі Російської та Австрійської імперій. Що визначало життя міста за доби утвердження індустріального суспільства. Що являла собою традиційно-побутова культура українців. <i>Обов'язкові твори для опрацювання:</i> «Маруся», «Конотопська відьма» Г.Квітки-Основ'яненка, «Вій» М.Гоголя, «Кайдашева сім'я» І.Нечуя-Левицького, «Люборацькі» А.Свидницького	Учень (учениця): - показує на карті місця створення або місцезнаходження найзначніших культурних пам'яток доби; - встановлює хронологічну послідовність створення найзначніших культурних пам'яток; - на основі різних джерел інформації характеризує умови та особливості розвитку української культури доби; - визначає причини, суть та наслідки основних мистецьких явищ і культурних подій; - розпізнає найзначніші культурні пам'ятки, описує їх, розкриваючи їх значення в українській культурній спадщині; - виявляє архітектурно-стильові та мистецько-стильові відмінності пам'яток різних періодів історії України, особливості літературних творів, відмінності спорудження будівель у містах і селах; - аналізує та оцінює культурні явища різних епох, мистецькі твори різних стилів, жанрів і форм; - характеризує та оцінює діяльність культурних діячів доби, висловлює власне ставлення до них; - порівнює та характеризує повсякденне життя мешканців міста й села, представників різних верств і станових груп населення; - порівнює суспільну роль різних верств і станових груп населення;
2	Чому з «Енеїдою» І.Котляревського пов'язують початок українського національного відродження. Які твори сприяли українському національному відродженню в Наддніпрянській Україні. Чому Харків називають колискою національного відродження Наддніпрянської України XIX ст. З якими історичними діячами та подіями пов'язана перша хвиля національного відродження на західноукраїнських землях. У чому полягає внесок в українське національне відродження «Руської трійці». У чому історичне значення виходу друком «Русалки Дністрової». Як склалася доля цієї книжки та її авторів. <i>Обов'язкові твори для опрацювання:</i> «Енеїда» І.Котляревського, «Історія русів», збірка «Русалка Дністровая»	
2	Чому українську літературу кінця XVIII—початку XX ст. називають «новою». Якою була роль Тараса Шевченка в українському національному відродженні. У чому значення Шевченкового «Кобзаря» (в утвердженні української літературної мови та втіленні української національної ідеї). Яких митців вважають класиками нової української літератури. Які особливості мав літературний процес у Західній та Наддніпрянській Україні в другій половині XIX—на початку XX ст. Де та як здобували освіту українці. Чому діяльність українського театру 1880-х рр. називають найяскравішою сторінкою національного життя Наддніпрянської України XIX ст. Якими досягненнями уславилися українські науковці. Яким був внесок Наукового товариства ім. Т.Шевченка в становлення національної науки. <i>Обов'язкові твори для опрацювання:</i> «Кобзар» Т.Шевченка, «Чорна рада» П.Куліша	

1	2	3
2	Чим опікувалися українські громади у своїй культурно-освітній діяльності в другій половині XIX ст. Яким був внесок В.Антоновича в розвиток ідей національно-культурного відродження. Чим вирізнявся політичний світогляд І.Франка. Які особливості мала політична думка кінця XIX—початку XX ст. <i>Обов'язкові твори для опрацювання:</i> «Слово перестороги» В.Подолінського, «Мойсей» Івана Франка, програми політичних партій кінця XIX ст., спогади В.Антоновича («Моя сповідь») та О.Барвінського	• застосовує й пояснює на прикладах культурологічні поняття й терміни
2	Що вирізняло українське мистецтво першої половини XIX ст. (домінування класицизму; переважання романтизму на сході України; реальне відображення природи як новий жанр національного мистецтва; романтичний образ природи, зображення Києва першої половини XIX ст. у картинах і акварелях). Які ознаки класицистичного портрета. У чому феномен мистецької творчості Тараса Шевченка періоду романтизму. Що визначало реалістичні тенденції в малярстві XIX ст. Якими були основні жанри українського малярства (портрет, краєвид, побутова картина). Які художники його репрезентували (селянську тематику — М.Пимоненко, український краєвид: В.Орловський, С.Васильківський, І.Похітонов, С.Світославський, П.Левченко). Доба романтизму в мистецтві. Український модерн у живописі й архітектурі, український неовізантизм. В.Кричевський, П.Альошин, Ю.Лукомський, М.Жук, М.Бойчук. <i>Візуальний ряд (пам'ятки) для сприйняття та інтерпретації:</i> портрети роботи Д.Левицького, В.Боровиковського, «Катерина» Т.Шевченка (1842 р.), збірка офортів із «Живописної України» Т.Шевченка на історичну тематику, сцени народного побуту, краєвиди: «Судна рада», «Дар в Чигирині 1649 р.», «Старости», «У Києві», «Видубицький монастир у Києві», серія «Притча про блудного сина» Т.Шевченка, акварелі періоду Аральської експедиції (1848—1849 рр.), роботи художників В.Тропініна, К.Павлова, М.Сажина, Л.Жемчужникова, В.Тімма, Н.Орди, Ф.Солнцева, «Переправа через Дніпро біля Києва» В.Штернберга (1873 р.)	
2	Якими були завдання архітектури в умовах соціального та індустріально-технологічного розвитку за доби утвердження індустріального суспільства. Які риси характерні для містобудування XIX—початку XX ст. Як поширювався класицизм на теренах України (вплив Петербурга позначився на архітектурі Києва, Лівобережжя, Слобожанщини; Варшави — на архітектурі Волині та Поділля; Відня — на спорудах Галичини, зокрема Львова). Паркове мистецтво Поділля та Волині, Чернігівщини і Полтавщини. Пам'ятки класицизму у Львові. Спадщина класицизму на Лівобережжі, Слобожанщині, півдні України. Чим характерний стиль модерн. <i>Візуальний ряд (пам'ятки) для сприйняття та інтерпретації:</i> Київський університет — найвизначніша споруда періоду класицизму (1837—1843, В.Беретті); пам'ятки класицизму у Львові: ратуша (в центрі площі Ринок), міський театр (нині — Український академічний драматичний театр імені Марії Заньковецької); Володимирський собор у Києві; садибна архітектура (палади у Качанівці, Мерчику, Батурині, Сокиринцях); міські ансамблі (Одеса, Єлисаветград, Херсон, Катеринослав, Миколаїв); парковий ансамбль «Софіївка» в Умані (1796);	

Історія України

№ 25-27 (665-667), липень, 2010

1	2	3
	Будинок з химерами в Києві (1902—1903, В.Городецький), лікарня Качковського в Києві (1907; І.Ледоховський), критий ринок у Києві (1912, Г.Гай), Волзько-Камський банк у Харкові (1907, О.Бекетов), Будинок філармонії у Львові (1907, В.Садловський), готель «Великий Московський» в Одесі (1903, Л.Влодек), будівля Страхового товариства «Дністер» (І.Левинський), будівля Управління залізниці у Дніпропетровську (1905—1906, О.Бекетов), Полтавський музей (будинок земства, В.Кричевський), храмовий комплекс на Берестечку, Георгіївська церква (В.Максимов)	
2	Узагальнення та систематизація предметних компетентностей учнів	
2	Тематична контрольна робота. Тематичне оцінювання	
4	Резерв	

В.ВЛАСОВ, кандидат педагогічних наук,
старший науковий співробітник
лабораторії суспільствознавчої освіти
Інституту педагогіки НАПН України